

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Örigenus Tōn Eis Tas Theias Graphas Exēgētikōn Apanta Ta Ellēnisti Heuriskomena

Cui idem præfixit Origeniana, Tripartitum opus, quo Origenis narratur vita,
doctrina excutitur, scripta recensentur

Origenes

Rothomagi, 1668

XXVI. Investigatur significatio vocis, [...].

urn:nbn:de:hbz:466:1-25059

in Apologia fidei suæ scripsisset: *Si quis negat Diabolum æternis ignibus mancipandum, partem A cum ipso æterni ignis accipiat, ut sentiat quod negavit*; in suspicionem tamen assertæ Diaboli fatalis vocare tentavit Hieronymus Apolog. 2. cap. 1. eam à se licet suspicionem propulsare Rufinus Invektiva prima laborasset. Verum omisso hoc Rufini loco, quem non sine cavillatione in sequiorem trahi posse sensum putamus, aperte definit in Symbolo sempiternis quidem tormentis cruciandum esse Diabolum; fontes vero homines, temporarii & aliquando finiendis: nam quid aliud sibi velle potest, cum affirmat futurum ut peccatores absque interitione sua debitas luant penas? & iustis quidem perpetuitatem gloria, peccatoribus autem prolixitatem confusionis & pœnæ Deus ministrer? Recte quidem & ex Ecclesiæ præscripto de pœnarum perennitate diserunt Chrysostomus & Augustinus, sed uterque tamen peculiare illud habet, quod cruciatus Damnatorum, si minus finire, at vivorum certe precibus B & sacrificiis mitigari putavit; hic in Enchiridio ad Laurentium, cap. 110, & 112; ille in 3. Homil. in Epist. ad Philipp. Profusus vero Platonissat Synesius Epistol. 44. ad Iohannem: Dæmones quippe ait expiandis sceleribus præfectos eandem in animas artem, quam fuliones in fordidas vestes exercere: animarum ergo quarumdã non magno labore abstergi maculas, pristinumque induci nitorem; aliis vero ita inolitas esse sordes, ut nulla lotionem, purgatione nulla mundari possint: cætera meri sunt Platonissimi. Comparatio illa purgandæ animæ, cum panno sordido fullonis arte mundando, ut & aliæ à Patribus ad id explanandum argumentum cum igne & auro instituta, profecta videntur ex his Malachia 3. 2, 3. *Ipse enim quasi ignis constans, & quasi herba fullonum: & sedebit constans, & emundans argentum, & purgabit filios Levi, & colabis eos quasi aurum, & quasi argentum: & ex illo Ieremiæ 2. C 2.2. Si laveris te nitro, & multiplicaveris tibi herbam borith, maculata es in iniquitate tua coram me, dicit Dominus Deus.* Prius illud Malachia usurpavit Origenes libr. 6. contr. Cels. cum quereretur quare vallis Ennon, quæ ipsa est Gehenna, & pœnarum locus, in eadem tribu, Benjamitica nimirum, in qua Hierusalem, censeretur; respondetque locum hunc pœnarum accipi pro cruciatibus purgatoris, qui à cœlestis Hierosolymæ rege ac Domino animæ infliguntur, secundum verba à Malachia adducta. Subnectit demum mysteria hæc silentio obfignanda, ne homines nequam in vitium effrænes ruant, quippe qui ne pœnarum quidem æternarum, & sine carentium opinione ac metu à sceleribus absterreantur. Quod expressit Hieronymus in fine Comment. in Isaiam. Perस्पiciuum est itaque sententiam hanc de terminandis aliquando Damnatorum suppliciis, Origenis ætate, multisque post annis, D nondum clara hæreseos & expressa nota fuisse infamatum, ut pote quam nonnulli de coetu Patrum, ijque non infimi puncto suo comprobant. Quocirca Facundus Hermianensis lib. 4. cap. 4. scribit Domitianum Ancyranum, Origenianæ doctrinæ defensorum, in libello quem scripsit Vigilio Papæ, conquerentem de his qui contradicebant dogmatibus Origenis, afferentis animas humanas ante corpora in quadam beata vita præexistisse, & omnes que fuerint æterni supplicio destinata, in proximam beatitudinem cum Diabolo & Angelis eius restitui, dicere etiam hæc: *Profulserunt ad anathematizandos sanctissimos & gloriosissimos Doctores, sub occasione eorum qua de præexistentia & restitutione mota sunt, dogmatum, sub specie quidem Origenis, omnes autem qui ante eum, & post eum fuerunt sanctos anathematizantes.*

Hall. Orig.
defens. libr.
4. quæst. 4.

Petrus Halloxius Origenianarum partium insignis patronus duobus fere modis obiectum Adamantio crimen amoliri studet; nam vel cum conatur ostendere non dixisse quidem damnatos & Dæmones ad superiora regressuros, sed regredi tantum posse, idque certis quibusdam conditionibus, quæ cum nequiquam possint contingere, non aliter intelligendum Origenem, ac si omni penitus liberatione Diabolum, damnatosque homines privasset. Conditiones autem illæ sunt huiusmodi, posse Angelos & Beatos ad ima provolvi, si libertate utentes arbitrii à virtute deficiant; ac è contrario ad summa posse Damnatos & Dæmones pervenire, si gratia adjuti divina respiscant: cum autem nullo profus modo futurum sit ut hi respiscant, illi à virtute deficiant; hinc colligit Halloxius arbitratum fuisse Origenem nec à beatitudine dilapsuros illos, nec hos pœnis iri liberatum. *Quare, inquit, quoties dicit Origenes Diabolum posse salvari, intelligendus est dicere ex parte nature, non ex parte malitiæ; sive quod natura ejus non sit repugnans saluti. Hoc enim tenebant Valentiniani. Quam levis sit hæc excusatio, satis, ni fallor, probatum est superioribus testimoniis, quæ non solum de natura, sed absolute & simpliciter felicitatem Damnatis & Dæmonibus pollicentur. Plus habet roboris in specie Halloxij defansio altera, quæ in copiosa Origenianorum locorum congerie posita est, quibus æternæ Diabolo & Damnatis pœnæ, æterni ignes adscribuntur. Nam quod dixerat Origenes αἰώνιον, Interpretes Latine, æternum, reddiderunt. Tota ergo argumentationis vis in vocis illius, αἰώνιον, propria significatione posita est.*

XXVI. *Αἰών* non simplici notione gaudet, nam modo finitum tempus, modo indefinitum, modo infinitum sonat. Helychius: αἰών, ὁ ὅτι ἔστι ἀπὸ ἀρχῆς ὁ ἔστι τῶν πᾶσι καὶ ἄνευ ἁπάντων. Plures etiam Iohannes Damascenus libr. 2. De fide orthod. cap. 1.

- A cap. i. vocis *αἰών* significaciones proponit, quæ partim ad terminatum, partim ad interminatum temporis spatium pertinent. Aristoteles i. De cælo, factam putat vocem *αἰών*, ab *αἰδῶ*, quod æternitatis notatio continetur. Hanc originationem deinde usurparunt Plotinus, Proclus, Etymologus, & alij. At eo tamen vocabulo utrumque tempus exprimi fateatur ibidem Aristoteles. Ab *αἰδῶ* prodiit Latinum *ævum*, inserto digamma *Æ*olico; ut ab *ἔτε, ἔτος*. *Ævum* igitur, ut *αἰδῶ*, multiplicem habet vim, modo tempus sine carens, modo terminatum designans. Prioris testes Servius in 6. *Æneid.* Censorinus cap. 16. & Ilidorus Originum libr. 5. cap. 38. *Ævum*, inquit, est *ætas perpetua, cuius neque initium, neque extremitas nascitur, quod Græci αἰδῶνα vocant, quod aliquando apud eos pro saculo, aliquando pro æterno ponitur. Unde & apud Latinos est derivatum.* Posterioris significacionis testis Horatius Carmin. libr. 2.
- B Od. 9. ubi ter *ævo* functum Nestorem dicit, qui tres *ἔτους* excefferat, hoc est 90 annos. Idem *ævum* pro tempore usurpat Epist. 1. libr. 2. cum ait vestigia ruris in longum *ævum* mansisse. Sæpe pro ætate adhibetur, unde *longævus grandævus, coævus*. Ab *ævo, ævitas*, & per contractionem *ætas*: cuius idem est intellectus ac *ævi*, nam modo tempus æternum, modo circumscriptum signat. Ab *ævo* itidem *ævitermus*, & per syncopen *æternus*: qua voce tempus etiam finitum aliquando exprimitur. Notabile illud Ciceronis libr. 3. De orat. *Nullum est enim genus rerum, quod aut avulsam à cæteris per se ipsum constare, aut quo cætera si careant, vim suam atque æternitatem conservare possint.* Errant multi, item docti, & etymologica artis principes, qui ab *æternus* factum putant *sempiternus*. Repugnat modulus syllabæ secundæ, qua corripitur. *Sempiternus* fit à *semper*; ut ab *heri, hesternus*; à *diu, diurnus*; auctore Prisciano.
- C Quod *αἰών* apud Græcos, *ævum* apud Latinos, idem apud Ebræos significat *עוֹלָם*, *tempus, saculum, æternitas*: à radice *על*, quod est, *abscondere, latere*: fortasse quod tempus res sit vulgo ignorabilis; vel quod nobis parum liquido nota sint præterita, futura vero penitus ignota; vel quod tempus tacite & occulte subrepat. Diceret ad hanc originem respexisse Horatium cum scripsit libr. 1. Od. 12.

*Crescit occulto, velut arbor, ævo
Fama Marcelli.*

& Ovidium Metam. 10.

Labitur occulte, fallitque volatilis ætas.

Valet ad superiorum confirmationem, quod habetur Deuteron. 15. 17. de homine qui se in voluntariam & æternam servitutem mancipat: *Assumes subulam, & perforabis aurem eius in janna domus tua, & serviet tibi usque in æternum.* Ebr. *והיה לך עבד עולם*. LXX. *καὶ ἕως ὅτου οὐρανός τις ἢ αἰδῶνα*. Cui simile illud Horatij:

Serviet æternum, quia parvo nescit ui.

Vtile etiam hoc Hieronymi in Ezechielis cap. 26. vers. ult. *Et ultra non eris in sempiternum: sicut ut in Ebræo עולם, & in Græco αἰών scribitur, unam saculum significat, juxta illud Esaiæ, qui post septuaginta annos dicit Tyrum restituendam in integrum statum. Atque aut in unum saculum, id est humanæ temporis ætatis septuaginta annorum numero supputari, & salmista dicente: Dies annorum nostrorum in ipso septuaginta anni. & istud in Galat. 1. In Ebræo saculum, id est עוֹלָם, ubi iterum possum habuerit, æternitatem significat: ubi vero sine *ל* scribitur, annum quinquagesimum, quem illi Jubileum vocant. αἰών vero non infinitum tempus, sed indefinitum significat in istis Luca 1. 33. *Et regnabit in domo Jacob in æternum, eis ἕως αἰώνος*. nam si id spatium temporis interminatum exprimeret, quorsum adderetur: *Et nequi eius non erit finis*. Id sibi vult ergo Lucas, sive potius Gabriel: Obtinebit ille quidem in domo Jacob regnum diuturnum, ac nullo fine cariturum. Sæpe igitur *ἕως αἰώνος ἡμεῶν*, pro præsentis tempore, & *ἕως αἰώνος ἰσραηλῶν*, ac *ἕως αἰώνος ἰσραηλῶν*, pro futuro, in Novo Instrumento reperias. Inde Origenes Homil. 6. in Exod. *Quoties in saculum dicitur, longitudo quidem temporis, sed esse finis aliquis indicatur: est in aliud saculum dicitur, aliquis sine dubio longior quidem, tamen ponitur finis: & quoties sacula seculorum nominantur, fortasse licet ignota nobis, tamen à Deo statutas aliquis terminus indicatur: & libr. 2. *Ἐξ ἀρχῆς*, cap. 3. *Mover autem in hoc Scriptura sancta auctoritas, quæ dicit in saculum & adhuc.* Et adhuc enim quod dicit, plus aliquid sine dubio quam saculum vult intelligi. Et vide ne illud quod dicit Saviour: *Quia volo, ut ubi ego sum, & isti sint mecum; & sicut ego & tu unum sumus, & isti sint in nobis unum, ostendere videatur plus aliquid quam est saculum, & sacula; fortasse etiam plus quam est sacula seculorum; id videlicet, cum iam non in saculo sunt omnia, sed omnia, & in omnibus Deus. Igitur neque in saculum, neque in sacula seculorum spatium interminatum significare voluit Origenes. Quorsum ergo ait Cæsius Dial. 3. existimasse illum finitum iri supplicia Damnatorum, *καὶ ἕως αἰώνος ἡμεῶν ἕως ἡμεῶν ἢ ἕως αἰώνος ἡμεῶν*; καὶ ἕως αἰώνος αἰώνος. Quod æternum tantum dixerit Dominus piacularem ignem, non æternum in sacula? Ad stipulatur superioribus Leontius Byzantius, qui Origenista dicere ait, *ὅτι τὸ ἕως αἰώνος ὄνομα ἐστὶν ὡς ἐπὶ τὸν χρόνον ἀναφέρεται, καὶ ὅτι ἐστὶν ἢ γὰρ ὅτι αἰώνος ἐστὶν ἢ ἐκλογισ, ἢ λέγει εἰ μὴ ἐστὶν ὡς ἐπὶ τὸν χρόνον. Nomen αἰώνος de tempore terminato intelligi, & cum ait Scriptura αἰώνιος esse punitionem, non nisi finitum tempus si-****

gouiscare. Tum fatetur, ὅτι πρὸς τὸ τὸ αἰῶν ὁνομαζομένου, ὡς ἔστι τῆ γρηγορη πολ- A
λας ἐν τῷ ἀποστόλῳ ἡρώδης λαμβάνει. Neveia nomen aīōn, & apud profanos Auctores, & in Scri-
ptura saepe pro finito tempore sumi. Subiectam vero Origeniani hujus dogmatis confutationem
ab aliis iam contritam usurpavit.

Primitivi sui notationem representat αἰῶν, rem indicans quandoque infiniti tempo-
ris; quandoque rem certi temporis & terminati. Quapropter saeculares ludos centenis
fere quibusque recurrentes annis, αἰωνίως Graeci dixerunt. Frustra ergo in Origenis gratiam
& tutelam ea adducuntur testimonia, in quibus infernum ignem, aeternum fore pronun-
tiat, vel ut Graece scribebat, αἰώνιον. hac enim voce longum, sed finitendum tempus intel-
lexit. Qualem igitur huic vocabulo affingebat sensum, talem illi à Scriptoribus sacris
fuisse inditum censebat. Memoranda in id argumentum scripsit Augustinus in libello B
Contra Priscillianistas & Origenistas; nam cum ad eum Commemitorium scripsisset Oro-
sius, quod huic Augustini opusculo praefigi solet, in quo iactari ex Origenis libris con-
querebatur tartarum illum ignem, qui aeternus praedicatur, juxta etymologiam Graecam non
esse perpetuum, etiam Latino testimonio adiecto, quia dictum sit, In aeternum, & In saeculum saeculi.
Respondet Augustinus cap. 6, & 7. geminum esse intellectum vocis αἰῶν, aliquando saecul-
um, aliquando aeternitatem notantis; at vocem αἰών, rebus sine carentibus imponi so-
lere. Quod ita tamen non esse & nos supra probavimus, & facile probatur ex duobus Scri-
pturae locis, quos sibi objicit Augustinus, & frustra, si quid video, solvere satagit. Prior sa-
pissime in Pentateucho occurrit, cum ceremoniis & ritibus Legis antiquae institutis, dicit
Deus: Hoc vobis erit legitimum aeternum. Quamquam, inquit Augustinus, si diligentius dicta in- C
telligantur, ea fortassis quae illis sacramentis significabantur, spem non erant habitura. Ita enim, ne len-
gus abeam dicimus aeternum Deum, non utique istas duas brevissimas syllabas, sed quod eis significatur.
Quasi vero cum facit Deus, ut non nisi indutus lineis feminalibus Tabernaculum testi-
monij ingrediatur Aaron; additque, Legitimum sempiternum erit Aaron, & semini eius post eum,
id non ad mandatum proxime institutum, sed ad mysterium mandato hoc significatum
pertineat. Quasi has, quae proxime scriptae sunt, syllabas legitimum sempiternum esse vel-
lit; non praecipuum syllabis illis institutum, quoad litteram, non quoad anagogicum sen-
sum. Quid est autem litteram destruere, si hoc non est? Non minus validus est sequens
locus ex Epist. ad Tit. 1. 2. Spem vitae aeternae quam promisti non mendax Deus ante tempora aeter-
na: Graece, ὅτι ἡσπασεν αἰώνιον. Cam autem, inquit, retrosum tempora à constitutione mundi habere D
videantur initium, quomodo sunt aeterna, nisi quia aeterna dixit, quae ante se non habent ullum tempus?
Atqui nullum licet tempus tempora illa praecesserit; ab initio tamen aliquo profuere illa
aliquando coeperunt; ac proinde ab anteriori parte finita sunt. Infirma est igitur utraque
solutio haec, & ita sane ab Augustino proposita, ut non multum ei innixus sit. Addit deim-
de, in illo Matth. 25. 46. Ibiunt illi in ambustionem aeternam, iusti autem in vitam aeternam, pa-
rem esse vocis αἰών, utrobique notationem, sive cum vitae iustis promissis, sive cum igni
malis inferendo adiungitur; ac proinde ignes sine carituros significari, quoniam vitam il-
lam sine caritatem ex aequo apud omnes constat; quod idem legitur quoque libr. 21. De
Civit. Dei, cap. 23. At id parum omnino valet contra Origenem, qui tam Beatorum felici-
tati, quam Impiorum cruciatibus terminum praeferebat.

Complures vocabuli αἰών notionem proponit Etymologus, modo vitam, modo vitam
tempus significantis: tum haec habet: αἰών, ὁ τῆς γαλιων ἐστὶν α ἐξ ἡμέρας & paulo post: αἰών, ἡ
γῆ, ἡ αἰὶν αἰῶνας, ἡ τὸ τὸ ἀεὶ καὶ ἡ, ἡ αἰὶν αἰῶνας, ἡ τὸ τὸ ἀεὶ καὶ ἡ, ἡ αἰὶν αἰῶνας, ἡ τὸ τὸ ἀεὶ καὶ ἡ. Prior
modo usus est voce, αἰών, Origenes, cum dixit Damascos cruciatum iri ad mille annos;
si modo revera post mille annorum decursum in integrum restitutum iri Damascos opina-
tus est, ut supra obiectum ei à Iohanne Damasceno narrabamus: posteriore fortasse, cum
eisdem tortum iri confessus est, εἰς τοὺς αἰῶνας τῆς αἰῶνας. Caeterum non est praeter Origenis
opinionem alia haec vocabuli αἰών significatio, quam notat ibidem Etymologus: αἰών, ἡ ὁ
αἰὶν αἰῶνας, ἡ ὁ ἀεὶ καὶ ἡ. nam Tom. 28. in Iohann. εἰς αἰῶνας, vel εἰς αἰῶνας intelligi vult
Origenes, pro eo quod est αἰὶν. Verba haec sunt: Ζητήσας δὲ εἶπε τὸ ἐκδηλοῦν τὸ ἰσχυρὸν γὰρ ἐν
αἰὶν αἰῶνας, ἡ τὸ τὸ ἀεὶ καὶ ἡ, ἡ αἰὶν αἰῶνας, ἡ τὸ τὸ ἀεὶ καὶ ἡ, ἡ αἰὶν αἰῶνας, ἡ τὸ τὸ ἀεὶ καὶ ἡ. F
αἰὶν αἰῶνας, ἡ τὸ τὸ ἀεὶ καὶ ἡ, ἡ αἰὶν αἰῶνας, ἡ τὸ τὸ ἀεὶ καὶ ἡ, ἡ αἰὶν αἰῶνας, ἡ τὸ τὸ ἀεὶ καὶ ἡ.
Nec aliter intelligendum puto vocabulum, αἰών, lib. 7. contr. Cels. 277.
καὶ αἰὶν αἰῶνας ἡ τὸ τὸ ἀεὶ καὶ ἡ, ἡ αἰὶν αἰῶνας, ἡ τὸ τὸ ἀεὶ καὶ ἡ, ἡ αἰὶν αἰῶνας, ἡ τὸ τὸ ἀεὶ καὶ ἡ.
ἡ αἰὶν αἰῶνας, ἡ τὸ τὸ ἀεὶ καὶ ἡ, ἡ αἰὶν αἰῶνας, ἡ τὸ τὸ ἀεὶ καὶ ἡ, ἡ αἰὶν αἰῶνας, ἡ τὸ τὸ ἀεὶ καὶ ἡ.
ἡ αἰὶν αἰῶνας, ἡ τὸ τὸ ἀεὶ καὶ ἡ, ἡ αἰὶν αἰῶνας, ἡ τὸ τὸ ἀεὶ καὶ ἡ, ἡ αἰὶν αἰῶνας, ἡ τὸ τὸ ἀεὶ καὶ ἡ.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN